

АЛЕКСАНДЪР ГРИН ПРОЛИВЪТ НА БУРИТЕ

Превод от руски: Атанас Далчев, —

chitanka.info

I

По пладне, както винаги, Матисен Пед се оттегли на пясъчните хълмове на морския нос. От косматата пазва на Пед стърчаха лъскавите гърла на бутилки и при всяка стъпка на кривите му нозе тракаха тъжно една о друга, сякаш щяха да се излеят не в стоманения корем на виртуоз, а в презрените вътрешности на кърмаче.

С Пед ставаше онова, което става с мнозина невъздържани хора, ако тяхното телосложение и отсъствие на нерви, макар и отдалеч, напомнят породист бик; той се беше впиянчил. И най-страшните напитки, способни не по-лошо от пистолетен изстрел да повалят мъртъв който и да е гвардеец, правеха на неговия спиртосан организъм такова впечатление, каквото прави лекият зефир на статуята. Докато шхуната скиташе из архипелага, той беше наистина най-нешастният човек — този стар морски разбойник, който беше видял смъртта толкова пъти, колкото семки има в нара.

Изобретателен по природа, той с чест излезе от затрудненото положение щом „Фитил в барута“ хвърли котва край бреговете на пролива. Всеки ден по пладне, седнал на нагорещения пясък на дюните, стоплен отвътре от силен като стоманено въже ром, а отвън — от пясъка и слънцето, от което мозъкът му вреше като боб в масло, нагрят от спиртните пари, Пед изпадаше в яростно, възбудено състояние, близко до опиянението.

С това изобретение той се гордееше може би не по-малко, отколкото с името, което беше дал сам на шхуната. По-рано корабът принадлежеше на едно частно акционерно дружество и се наричаше „Регина“; Пед, склонен към ярост дори в думите, прекара през ума си всички страшни имена, ала нали притежаваше силно въображение, не можеше да си представи нищо по-потресаващо от „Фитил в барута“.

Под прежурещия пек на слънцето земята кипеше, бледото от зноя небе слепеше очите с нетърпим, сух блясък. Пед разкопча куртката си, седна на пясъка и се залови за работа, тоест изпразни една бутилка, като я държеше с дъното нагоре.

Спиртът действуваше бавно. Първите глътки се сториха на Пед като хладка вода, подправена с изветрял пипер, но следващите произведоха по-солидно впечатление; това би могло да се сравни с порива на зноен вятър, шибнал снежна пряспа. Но то не трая дълго. Нормалното до ужас състояние доведе Пед до нетърпеливо раздражение. Той поклати глава, избърса потното си лице и извади адската смес от джин, уиски и коняк с накиснато в нея джинджифилово семе.

Като отпи няколко хубави глътки от тъмния плосък съд, Пед се почувствува седнал в казан или в парна пещ. Пясъкът безмилостно гореше тялото му през кожените панталони, небето пуцаше върху главата му горещи плочи, всеки техен удар звънеше в ушите му като голям гонг; невидими пружини започнаха да се развиват в мозъка му, който пламтеше от това питие така, че снопове искри скачаха по пясъка и тюркоаза на залива; далечният хоризонт на морето се полюляваше, нетрезвен като Пед; трескавите му движения приличаха на размахвания на някаква огромна небесна челюст.

Почти пиан, Пед одобрително мучеше, като се мъчеше да подхване някаква песен, но нищо, освен хрипкав рев, не излизаше от неговото възпалено гърло, свикнало с мелодиите по-малко, отколкото калугерът със сеното. Въпреки това той изпитваше несигурното щастие на пияница, мечтателното блаженство на мечка, която извлича от разцепения пън продрънкваща нота.

Това трая около час, докато червена мъгла, напиреща към гърлото на Пед, не му напомни, че е време да иде да спи. Като се справи с виенето на свят, старецът обърна космато, тъмночервено лице към залива. Досам водата няколко матроса насмоляваха катер; виеше се пушек, нежен като небесносин воал; по мръсния борд на шхуната пъстрееше простряно за съхнене бельо. Между шхуната и брега се простираше слънчевата ивица на морето.

Весел, поразклатен, запарен като хмел в каца, Пед се вдигна от мястото си, като местеше тромаво крака. В същия миг лицето му доби израз на дълбока почуда; въздухът стана мъждив, сив, небето се заля с кръв и страшен, ням мрак потопи всичко.

Пед се строполи тежко ничком, поразен от добрата порция спирт и от слънчев удар.

„Спукана ми е работата!“ — би казал той, ако имаше време да размисли. В главата му известно време още се трупаха гори от мачти, фантастични шарки, отделни, мъртви както самия него думи, но скоро всичко свърши. Пед хъркаше звучно и това бяха последните му издихания. Матросите, дотърчали при капитана, изтръпнали, видяха негър: лицето на Пед беше черно като чугун, дори шията му беше добила синкавочерния цвят на кръвта, избила под кожата.

— Отплава! — извика дългокосият Родек, който се суетеше около Пед. — Застани тук, Дженър, а ти, Сигби, го влачи за нозете. Какво, не може ли да се дигне? Е, нали ви казах, че има най-малко десет пуда!

— Родек — рече Дженър, като се почесваше от вълнение зад ухото, — иди да донесеш две тояги и една кофа вода. Може би е още жив. Ако наистина капитанът е отплавал, ще го занесем на тояги до катера.

— Колко не навреме иде това — промърмори Сигби. — Утре се готвехме да отплаваме. Не съм доволен. Защото момчетата ще се изпотрепят. И така е винаги — заключи той и яростно тупна с крак. — Когато в главата ти се навират диви фантазии, вместо да се напиваш, както сам дяволът е наредил — седнал на маса, под покрив, както подобава на честния моряк.

II

— Аян, момче — рече готвачът, минавайки покрай корабната кухня, — би трябвало и ти да си там; всички са разпалени и сега си отваряй ушите. Полезно е да се слуша какво говорят момчетата, то може да се отнася и за тебе.

Аян се усмихна.

— Моето време още не е дошло — промълви тихо той, като люлееше с ръце вантите и следеше как въжените стъпала потрепват от тръскането и се успокояват под салинга. — Ще почакам.

— Да предположим — рече готвачът, като потупа юношата по рамото, — че не си толкова зелен, хубави мошенико, та съвсем да те изоставят. Върви, съкровище на палача, в кубрика, всички са там. И аз отивам там по една работа, която, откровено казано, ме обърква съвсем. Кажу ми, Аян, де се е чуло и видяло да искат от готвача да разбира от счетоводство? От мене искат стопански отчет — нечувана работа! Това е позор за истинските разбойници, Аян, и е плитко като сух бряг. Когато дружих с Харлем Рупор — той си замина преди шест години, прострелян с картеч, — нямаше нищо подобно; всеки, който искаше, отиваше в трюма, дето, случваше се, да има хубави фермерски бикове, изпразваше револвера си в кое да е животно и вземаше онова парче, което му харесваше. Тръгвай, Аян. Това наистина ще бъде любопитно!

— Да вървим — рече равнодушно Аян, — но, знаеш ли, аз не обичам шума.

— А ти им се скарай да мълчат — възрази насмешливо готвачът. — Само толкоз.

Беше нощ, океанът тихо приплисваше покрай бордовете, потъмнялото от облаци небе изглеждаше ниско като таван на зимник. Готвачът и Аян се приближиха до люка, светъл от запалените долу свеци; полукръглата му паст изхвърли мъгла от тютюнев пушек, подвиквания и душна топлина на хорска маса.

Когато двамата слязоха, пред очите им се разкри следната картина.

На горните и долните легла, като клатеше крака, пушеше и се смееше, седеше екипажът на „Фитила“ — тридесет и шест хищни морски птици. В съответствие с тържествеността на момента мнозина бяха сменили брезентовите куртки с елегантни копринени блузи; някои се бяха обръснали; други в знак на траур бяха увидели лявата си ръка при китката с черен плат.

В ъгъла, до бурето с вода, на чистата маса се издигаше на камара все още недокоснатата гощавка: куп франзели, бут, бели сухари и малка торбичка със стафиди.

По средата на кубрика, на дългата маса, покрита с килим, лежеше капитан Пед. Очите му, които упорито не искаха да се затворят, бяха обърнати към тавана, като че там, в насмолените пукнатини, се криеше обяснението на така неочакваната му смърт. Лицето му беше станало още по-черно, беше подпухнало, изгубило беше какъвто и да е израз. Трупът беше облечен в параден морски мундир със сърмени ширити; права американска сабя, взета от един китоловен кораб, лежеше между краката на Пед. Отеклите китки на ръцете му бяха скръстени на високите гърди.

Но смъртта, която толкова пъти беше потупвала по рамото всички присъстващи, и сега им правеше слабо впечатление: държаха се безцеремонно, препираха се, обзалагаха се дали Пед ще се вмирише до сутринта, или ще устои. Смесеното настроение на механа, гробища и подозрително общество породи в сърцето на Аян неочаквана възбуда; предчувствие за важни събития изпълни неговите млади очи с неспокойния блясък, който имат зениците на рис, излязъл на лов. Застанал в ъгъла, той се усмихваше със своята странна усмивка, напомняща неопределен жест на човек, който се колебае между поздрава и заканата.

Едва Аян зае мястото си и на леглото тежко се покатери Редж, дясната ръка на Пед; сега само ръка, защото туловището беше отплавало. Квадратното, надменно лице на Редж неуморно плъзгаше очи по лицата на присъстващите. Настъпи относителна тишина.

— Момчета! — рече Редж. — Стана тя, каквато стана. Ето на — той простря ръка към главата на трупа, — вие виждате. Пед страшно

пиеше, както вие всинца знаете и без мен, но кой би посмял да го укори за това?

— Добре казано — подхвана съсредоточеният бас на Дженър. — Карайте, лейтенанте, по-нататък и да ви помогне небето да хвърлите благополучно двете котви в пристанището...

— Всеки ще има време да се упражни в красноречие — пресече го Редж, като погледна с неудоволствие матроса. — Момчета! Няма какво да приказваме — ние не сме някакъв военен кораб, където дават чаша уиски на обед и преди вечерята. Напушва ме смях, когато си помисля за това. Да, Пед помнеше добре своята позиция и това го погуби. Колкото косми има брадата ми, толкова пъти съм го хващал за ръкава, когато той, напълнил пазвата и джобовете, тръгваше на този съдбоносен хълм. Той се караше. Страшно се караше и повтаряше, че трябва да се напие поне веднъж на ден. Да поправиш този нещастен случай е също както да подковеш кон, когато препуска. Ние тук сме безсилни и ако можехме да плачем, трупът на Пед сега щеше да плува в нашите сълзи както тръстикова пръчка в голяма река. Благодаря ти, Пед — обърна се към трупа Редж, като повиши глас, — от пуздрите вълчета пораснаха истински вълци. Амин.

Той млъкна и вдигна трагично вежди, като се стремеше да схване какво впечатление е направила речта му. Разнесоха се сдържани ръкопляскания.

— Сега — рече Редж — ние като живи хора трябва да се погрижим за насъщните, неотложни работи. Трябва да приведем всичко в ред, така че оня, когото изберете за капитан — тук Редж се поспря, но в същия миг лицата на всички станаха непроницаеми, а някои дори се наведоха, така че новият началник да види всичко ясно като през стъкло. — Сега думата ще вземе Сет Ал и ще даде отчет за наличното продоволствие. След това аз — за общия приход и разход, и най-после щурманът Харвей ще осведоми всички относно оръжието, корабните материали и останалия инвентар. После, без да се бавим много-много, ще изберем капитан, защото, както знаете, на кораба отсъствието на дисциплина е по-пагубно, отколкото присъствието на жена. Свърших.

Обгорялото, възшироко чело на Редж се покри с пот. Той си пое дъх и се отдръпна настрана, а на негово място застана готвачът. Държанието на Сет явно показваше дълбоко презрение към ролята,

която му се налагаше да играе; той се поклащаше демонстративно и ежеминутно мушкаше ръце в джобовете си, за да ги извади отново, когато трябваше да направи някакъв небрежно-изискан жест.

— Е, какво — започна готвачът, — вие всички, разбира се, ме познавате добре. За какво е тази глупава комедия? Нека да говорим открито. Аз ви изпокрадох, джентълмени; в продължение на тези три години натрупах огромно състояние от празни сандъци за ориз, пипер и сварени кокали. Аз и сега още ги продавам на акулите и на онези, които са по-бедни, по три пени парчето — да бъда Ирод, ако не е така. Само че цялото нещастие е там, че те не дават пари.

Яростен взрив от смях съпровождаше тази непретенциозна шега. Сет избърса мустаци, смигна лукаво на опънатата физиономия на Редж, стана изведнъж сериозен, само в игривите му зеници дълбоко-дълбоко избухваха присмехулни пламъчета.

— Всичко съм записал — рече той, като извади една омаслена хартишка. — Ето на, слушайте: останали са ни: галети, първо и второ качество, четирийсет чувала, брашно — шест големи каци, по половин тон вероятно едната, солено свинско месо — две каци. Освен това имаме и два почти издъхващи вола. Относно воловете: кажете да ги паса ли тук? Утре ще застрелям и двата. Ти за какво се затревожи, Сигби? Няма да се вмиришат, имаме хладилник и силитра. Какво още имахме? Да, кафе, консервирани зеленчуци...

И допрял пръст в хартишката, той старателно изброи цялата наличност от провизии. Излизаше, че в този скрит от чуждите очи залив може да престоят около месец, без да се безпокоят какво ще ядат.

Сет се оттегли под общите, шумни одобрения. Дойде редът на щурмана. Той дори не се потруди да стане от леглото си, дето между него и боцмана стоеше една бутилка, заобиколена от оловни чаши. Аян видя от ъгъла как изпод пилерса се подаде острото сериозно лице на щурмана, който хвърляше бързо в тълпата тежки, къси фрази, прекъсвани от характерния звук на дъвчещи челюсти.

— Всичко е благополучно — рече Харви, — корабът е в изправност. Няма да е лошо да почистим обшивката на форцевена под ватерлинията: там са се натрупали миди и всевъзможен боклук. Старата дупка най-последно я открихме: вода се процеждаше под кила, при третия тимберс, вляво от кърмата. Сложихме крѳпка. Всички материали са налице, от железните скоби до запасния кливер. Барутът

ще стигне до следващите дъждове. При желание да бомбардираме луната — би стигнал най-малко за месец, и то при непрекъснатата канонада. Арсеналът се състои от четирийсет и два резервни спусъка с пет и шест заряда. Коган — дваисет, Мортимър — шест, Смит и Весон — седемнайсет. Скот — девет. Две оръдия — лъскави, нежнички, без нито една драскотина. Снаряди: с картеч — два сандъка, с гранати — три, освен това две дузини стоманени гюлета с обшивки Леверсън. Дваисет американски брадви, два харпуна, единайсет саби, осемдесет каталонски ножа. Пушки: единайсет кентъкийски, пет — берданки, десет „Новотни“. Щуцери: трийсет и четири „Приели“, една „Джаксън“. Патроните са в пълен комплект.

Харви млъкна също тъй внезапно, както и заприказва. Той се обърна и продължи да се чука с боцмана.

През това време глъчката се засили, от ръка на ръка минаваха бутилки, мнозина стояха, опрели гръб на масата, на която лежеше Пед, и когато размахваха лакти, бутаха покойника. Аян се приближи до Харви.

— Щурмане — рече той, като се понамръщи, — чувате ли? Гласът на всекиго звучи по-иначе, отколкото когато беше жив капитан Пед. Предчувствувам тревога. Какво ще стане?

— Ти много взе да разбираш, Ай — рече щурманът. — Млъкни. Ти си най-младият от всички, не е твоя работа.

— Предчувствувам — повтори юношата, — че ще станат важни събития. Никога не ме лъжат предчувствията, ще видите.

— Почакай! — викна Родек, като се понадигна, за да види излезлия напред Редж. — Той иска да каже нещо.

Аян се обърна. Редж, също малко пийнал, махаше с ръка и приканваше екипажа да слуша. Образува се кръг. Лейтенантът стоеше до трупа, като се подпираше с ръка о ръба на масата. Сякаш беше хванал покойника за ръката и търсеше подкрепа от него.

— Тези три месеца — почти извика Редж — ни донесоха единадесет хиляди в наличност и две — за продадения транспорт индиго. Парите са преведени в банката „На приятеля“. Има разписки. С проверката на документите ще се земе оня, който ще стане нов началник. Слушайте, момчета — с нова сила извика той, — обявете вашите симпатии! Нека всеки назове когото ще, тук всички сте свободни!

Изведнъж настъпи дълбока тишина, като че кубрикът опустя и Редж остана самичък. Започна нямо, но изразително споглеждане, очите на всекиго търсеха опора в лицата на другарите си. Малцина можеха да се похвалят, че в този миг техните сърца са забили по-силно, повечето знаеха, че имената им няма да бъдат произнесени. Тук-там в ъглите на кубрика блеснаха неискрените усмивки на интригантите, сдържан шепот се издигна и плъзна на всички страни като първото пробуждане на нощен прилив.

Аян стоеше мълчаливо до леглото; неговите озарени отвътре очи отразяваха общата сдържана възбуда, пробудила у него желание неочаквано да извиси глас и да произнесе неизвестно на него самия слово, цяла реч, след която всичко би станало ясно като на длан. А ако го запиташе някой в този миг: „Кой е най-достойният?“ — той би отвърнал с обикновена усмивка, страшна в своята усамотеност. Най-сетне боцманът рече:

— Щурманът Харви, момчета, и никой друг!

При пълното мълчание на матросите щурманът сви рамене, като че се учудваше на толкова дългата пауза, но изобщо остана спокоен. Боцманът продължи:

— Казвам ви, не се опъвайте — Харви знае всичко, всичко е видял, всичко е изпитал. Той е строг наистина, но за реда при него гарантирам с кръвта си. Е какво, измряхте ли? Вземете Харви и край! Всичко ще бъде, както трябва!

— Харви, Харви! — завикаха неколцина, като даваха вид, че с тях викат всички останали. — Той! Той!

Привържениците на щурмана заобиколиха в тесен обръч своя кандидат, другите застанаха около Редж. Старците, като пухтяха с лулите си и плюеха, вадеха револвери: в тях говореше опитността, старият инстинкт на хищници, предвидливи дори насън. Зачуха се виковете:

— Долу аристократът Харви!

— Назовете човек, с когото Харви да не е разговарял през рамо!

— Избирайте! Зад борда има много вода!

— Я попитайте първом Пед!

— Половин дузина градински плашила срещу един истински моряк! Браво, Харви!

— Лижете петите на Редж!

— Долу Харви!

— Лоша работа кроите вие там, до бурето! Харви ще ви запуши устата по-бързо от Пед.

— Редж, искаме Редж! Редж!

Кръв нахлу в бледото лице на Редж. Той се обръщаше бързо на всички страни и трескаво се смееше, когато противната страна го обсипваше с ругатни. Ръката на Аян се плъзна несъзнателно към колана, на който висеше нож; той целият трепереше, потънал в шеметната музика на заканите и яростта.

Шумът се засили, за миг всичко се смеси в едно пъстро, стенещо петно и отново се откроиха отделни гласове:

— Редж!

— Харви!

— Редж!

— Харви!

— Долу Редж!

— Долу Харви!

— Да ги хвърлим във водата!

— С боцмана!

— И със сандъците!

— И с оловните чаши!

— Помисли си колко пари струваме без началник!

— Джентълмени! — крещеше Сигби, който още не беше решил кого иска. — Всеки от нас може да бъде капитан с не по-малко право от патентованите бради на Остиндийската компания, защото — кои всъщност са тук матроси? Всички повече или по-малко познават морето. Аз, Дженър и Джип сме помощник-шкипери, Лаусън е бивш флотски боцман, Енери е бил боцман... мозъкът на всички е хванал шия от фордевиндите и халсите, а що се отнася до храбростта, то май всички страхливци са пукнали! Е, какво искате?

— Дженър! — завикаха в ъгъла. — Я постави, старче, своята кандидатура!

Отвратителни ругатни изпълниха кубрика. Всички се струпаха около покойника, по-равнодушен отвсякога към взрива на страстите. Мнозина с револвер зад гърба се промъкваха сред най-гъстата навалица; във виковете трептеше звънлив металичен тембър, показващ крайна възбуда. Боцманът Кристоф държеше ръка в пазвата си и

бронзовото му лице под снега на побелелите коси се разтягаше в бясна усмивка. Харви сякаш окаменя, изправен в целия си ръст; очите му с бързината на котешка лапа ловяха и най-малкото заплашително движение — във всяка ръка висеше един револвер с дулото надолу. Поприведен, като потропваше с крак, Редж въртеше дебелия си шия на всички страни; ярки петна пламтяха по скулите му.

Не по-късно, не по-рано, тъкмо в момента, когато това бе необходимо, защото два-три пъти щракна спусък, Аян се хвърли към ложето на Пед. Устните му потрепераха от вълнение; най-последно, издебнал пауза, той викна с все сила, сякаш ония, които слушаха, се намираха най-малко на една миля от него:

— Ако капитан Пед стане, ще издърпа на всички ушите.

Неговият глас заглуши шума и виковете притихнаха. Харви сурово се усмихна, Редж дръпна с недоумение брадичката си, озъртайки се; Сигби се разсмя високо. Секунда, втора и яростта се прекърши като тояга, срещнала брадва, защото думите на Аян звучаха с непоколебима увереност. Моментът беше великолепен. Боцманът рече:

— Ай, и подигравки отгоре!

Той погледна юношата, но опитният му поглед се подхлъзна по твърдите очи на Аян както птица на лед. Аян беше странен в тази минута: долната част на правилното му лице се смееше, докато горната запазваше невъзмутимата сериозна зоркост на възрастен, заловил се за работа.

— Я повтори какво рече — викна Редж.

— Предлагам — продължаваше Аян, без да обръща внимание на смеха и шегите на пиратите — да се разотидете днес и да се съберете утре. Утре ще бъдете по-хладнокръвни. Никаква полза няма да има днес, може би само Редж ще простреля крака на Харви, а Харви ще осакати Редж. Пед, разбира се, е доста засрамен. Утре, утре всеки ще дойде до някакво окончателно решение. Пък и сте пияни отгоре на това!

— Умно! — рече Сигби, като си гризеше ноктите. — Колко бързо растат хлапетата.

— Да — продължаваше Аян, — няма да е добре, ако се пролее кръв. По-добре ще направите, ако се разотидете. И няма защо да пипате спусъците. Нали всички сте ми приятели, поне на мене ми се

струва, че нямам тук врагове. Повече няма да кажа нищо освен онова, което казах.

Половин дузина ръце се стовариха на рамото му, преди да млъкне. Това грубо одобрение беше почти искрено. А през това време шумът премина в гълчава. Редж се приближи до Харви, сякаш търсеше тема за разговор; Харви се извърна на другата страна.

— Аян — продума Кристоф, когато всичко се успокои, — след половин година ще ти пораснат мустаци и как тогава ще гледаш?

— Открито — рече Аян. — Морето не търпи раздори — додаде той, — а утре всичко ще бъде свършено.

— Ай — рече Сигби, — ей богу, ти си абсолютен простак. И аз ти казвам: не един куршум ще заседне в тялото на някого от нас, докато чуеш вика на новия капитан: „Готви куките!“

III

В два часа всички се строиха на шканците. Донесоха Пед; тялото му, зашито плътно в брезент, приличаше на огромен, завързан тюлен. Сложиха трупа на една дъска, употребявана при товаренето, отвориха борда и своеобразният морски ковчег поляка се плъзна по палубата, с крака към водата. Дъската, придържана от трима матроси, се спря, олюляна; в краката на Пед, здраво завързан между ходилата, червенееше оловен стълбец от перило. Океанът беше спокоен; белоглави морски орли плуваха над водата, движеха се към брега и огласяха пустинната тишина на земята с остри, провлечени крясъци. Харви се приближи до трупа, свали шапка и тозчас всички ръце се вдигнаха към главите, като предоставяха на слънцето да жари тиловете и вратовете им с цвета на изпечена тухла.

Харви прочете молитва, загледан разсеяно надалеч, като бъркаше и преиначаваше думите. После ръката му затули морето — той приканваше да го слушат.

— Момчета — рече той със своя обикновен сух глас, без да сваля ръка, — докато морето не се е разтворило, Пед е тук. Аз не съм оратор. Ние плавахме и се бихме заедно. Мнозина от нас са живи благодарение на него. Нека си отиде с мир.

— С мир — обади се като ехо екипажът и най-суровите лица станаха по-меки, сякаш бяха ги погъделичкали в носа. Някой се изкашля.

— Няма да те забравим — продължаваше Харви. — Ти се отърва от бесилката, за нас не се знае. Но ние ще живеем, както живяхме, докато не ни прегризят гърлото. Амин.

Той даде знак и дъската бързо се наклони към водата. Трупът се заплъзга надолу, откъсна се и се изгуби зад палубата.

— Бу-бух! — рече, разплискана, водата.

Всички се приближиха до борда и взеха да гледат как трепкащите кръгове замират пред кораба и далеч от него. Минаха

десетина секунди — предишната невъзмутима гладка повърхност обкръжи „Фитил в барута“.

Тогава всички се разшаваха, загълчаха, а лицата им се отпуснаха. С Пед беше свършено.

— Момчета — рече Харви, — не всичко е сторено. Капитанът не пожела да умре като скитник — има завещание. Той го държеше под ключ в сандъка, където се сушеше тютюнът.

Тогава разцъфнаха и най-мрачните лица: това завещание обещаваше интересни неща. Сигби се провря най-отпред — той никога не беше чел такова нещо, макар че баща му умря на собствена земя. Животът разделя роднините.

В ръцете на Харви се появи плик и мъчно беше да се каже дали в тази минута бе разпечатан от десетките напрегнати очи или от пръстите на щурмана. Прощумоля един не съвсем чист лист. Освен него щурманът държеше още нещо, стиснато в лявата ръка и извадено, изглежда, от плика.

Харви не вдигна очи към тълпата, както обикновено правят глашатаите, когато съобщават нещо важно. Той четеше с известно усилие, тъй като училищните години на Пед бяха протекли в завързване на буксирни възли. Но все пак можа да разчете.

— „На 11 юли 18...9 година — прочете Харви и последните редове заиграха. — Аз, Матисен Пед, може да умра. Ако това се случи, не желая да се разделям с никого скаран, ето защо завещавам:

Първо. Моите собствени пари, деветстотин и шейсет фунта злато, които са под левия заден крак на масата, щом се вдигне дъската, да се раздадат на всички по равно и без изключение.“

Харви се спря и направи с ръка рязък, неопределен жест.

— Уу-у! — разнесе се в тълпата. Сега се вълнуваха отзад, предният пръстен беше по-тих, отколкото при погребението.

— Втора точка — рече щурманът. — „Всички вещи, освен трите килима, на които е изобразен лов със соколи, подарявам на Харви. Килимите да се дадат на Аян, момчето обичаше да ги разглежда.“

Мнозина се обърнаха и потърсиха с очи Аян, който стоеше най-отзад. Той беше спокоен.

— Ще спиш на тях, Ай — рече мрачният Рикс, завиждайки на щурмана, тъй като стойността на Педовите вещи възлизаше на значителна сума.

— Тихо! — изсъска Редж.

Харви продължаваше:

— „Портрета, който запечатвам заедно с това завещание, моля някой от вас да го изпрати на посочения адрес. Това е моята главна и единствена молба към вас.“

По-нататък следваха няколко мъгляви, объркани забележки, от които най-ясна беше май следната: „... не мокрете, боята не е лакирана.“

След това имаше нещо зачеркнато, накрая следваше подпис, който приличаше на разсипани рибарски въдички.

Любопитството, достигнало до нетърпеливо раздражение, се изрази в скърцането на подметките. Почти всички стояха на пръсти, изпънали напред шии. Сигби рече:

— Покажете го, де, дявол да ви вземе! Та той е в лявата ви длан!

Харви, без да бърза, прибра документа.

Сам той разглеждаше чуждия на криви усмивки лик на жена. Сянка на високомерно учудване лежеше между веждите му, доближени като две въглищарски ладии в малко, тясно пристанище.

Зачуха се възгласи:

— Хей! Чуйте! Това не е учтиво!

— Дайте и ние да видим най-после!

— Бутнете насам тази жена без лак!

— Пед с розово цветенце на петлика! Хе!...

— Хо-хо!

Харви протегна ръка и в същия миг тя остана празна. Полуизтърканият акварел скачаше от ръка на ръка; възрастните станаха деца; една част високо се смееше, озъбвайки се похотливо; но лицата на други се появи напрегнат израз, сякаш бяха ги накарали да направят реверанс. Редж плю презрително: той не търпеше нежности; полусмешно, полусвенливо впечатление одраска мнозина, тъй като всичко наоколо миришеше винаги само на смола, пот и кръв.

— Я погледнете тук, Ай — рече младият Пилчер, добил важен вид, — това е по-хубаво от твоите килими.

Аян взе тъничката костена плочка. Отначало видя само обикновено лице, но в следния миг почервеня толкова силно, че му стана почти тежко. Може би тъкмо в полуизтритите тонове на рисунката се криеше оригиналната красота на мъничкото изображение,

което го погледна с истински живи черти, пълни с млада грация. Той направи неволно движение, сякаш някой грижливо прекара топла ръка по лицето му, и се засмя със своя особен, провлечен, гърлест, незаразителен смях. Пилчер рече:

— А? Пед, ей богу, е оставил някъде кокошарник, а той беше славен петел.

— Не може да бъде — твърдо рече Аян. — Няма такава жена.

— Защо? — попита Сигби.

— Не съм виждал — поясни късо Аян и след кратко мълчание додаде: — Аз ги видях наистина веднъж, но те бяха извънредно много и не можех да ги разгледам хубавичко. Тогава минавахме покрай пристанището с фалшив холандски паспорт. Те стояха там вечерта.

— Оставете глупостите! — викна Редж, доволен, че Харви млъкна и той може да овладее общото внимание. — Кой ще отиде?

— Аз не ща — рече Дженър, след като мълчанието стана общо. — За какво?

Останалите тъпчеха на едно място. Да заминеш по време на междуособица, когато ха-ха ще почнат да делят златото на Пед?! Оня, който рискува това, рискува също да се върне в пуст залив или в най-добрия случай да види на хоризонта задницата на „Фитил“.

Редж продължаваше:

— Срамно е, бога ми. Един ден натам, един ден насам. Хей, има ли желаещи?

Някои се дръпнаха настрана. Харви изведнъж побледня и всички се стъписаха: в ръката му блесна револвер.

— Неблагодарна паплач! — завика той, забравил, че може в този миг да загуби всички свои поддръжници, тайни и явни. — Кълна се в дявола, заслужавате да ви викам по жребий и на първия, който откаже, да пръсна главата. Питам първи път: кой?

Това „кой“ издрънча в тълпата като пръснало се стоманено въже. Прозвучаха сдържани псувни; никой не отговори предизвикателно — чувствуваше се, че правото е на страната на питация.

— Втори път! — извика Харви побледнял. — Кой?

Сигби се наведе от страх, че Харви ще стреля. Редж се изкиска злорадо, като потриваше трескаво ръце.

— Подле... — понечи да изреве Харви, но гласът му секна.

Аян се приближи до борда и сдържано кимна с глава.

— Кой? — рече по инерция Харви със сравнително тих глас. —
Ай, ти ли?

— Аз.

— Трийсет мили с лодка и двеста с железница на север.

— Добре.

— Тази вечер.

— Да.

— Не бива да се губи време.

— Отивам, Харви.

IV

Ноцта се носеше в галоп; вечерта стремително бягаше; нейният разноцветен плащ, разкъсан при бягането, прозърташе зад скалите в червени, обшити със синьо дрипи. Сребристият памук на мъглата се поклащаше до бреговете, водата тъмнееше, огненото крило на заника спущаше килими от сенки, земята стана замислена, птиците млъкнаха.

Беше безветрие, морската вода тежко плискаше; веслата раздвижваха само за миг нейната повърхност, ленива като сита котка. Аян бавно се отдалечаваше от шхуната. Лодката, тежичка, се движеше със замиращи тласъци.

Силуетът на „Фитил“ почти изчезна в тъмната ивица на брега, част от реите и стенгите чернееха върху заспиващото небе, долу се трупаше мрак. Светли водни люспи припламваха и гаснеха. Изтекоха около пет минути в дълбоко мълчание — последната атака на тъмнината удави всичко. Аян извади изпод кърмата един ръждясал железен фенер, запали го, съобрази положението и рязко зави наляво.

Червеникавата светлина на изпъкналите опушени стъкла, олюляна, озари водата, веслата и част от пространството, но от пламъка мракът наоколо стана съвсем черен — като сляпа пещера на подземна река. Аян гребеше към пролива, като поглеждаше сегиз-тогиз звездите. Той не бързаше: безветрената тишина на морето с всичко обещаваше спокойствие, той караше лодката, без да се отдалечава от брега. След някое време една малка звезда от дясната страна хвърли златна игла и се скри, затулена от една издатина на брега. Това значеше, че лодката е в пролива.

Аян стана и известно време се вслушва, притаил дъх. Отдясно лъхаше душна, топла плесен на блата с отровните изпарения на зелени богатства, скрити в мрака; слабо шумолеше пясъкът, посрещайки прилива. Брегът беше съвсем близо. Аян седна. Сега той минаваше устието на залива и завиваше към северната страна на пролива. На около две мили напред лежеше океанът, отзад имаше тесен проход, стиснат с клиновете на острова и материка. Дъното на пролива,

изранено от подводни течения, от работата на подземните сили и от взривовете на бурните вълни, които разклащаха до основи морската бездна, напомняше шахматна дъска, наредена с фигурите в разгара на играта. Лотът, спуснат тук, достигаше ту до два фута, ту до значителна дълбочина; денем в тихо време тук можеха да се видят шиповете и зъберите на рифовете; по това време проливът напомняше леко озъбена уста. Голям и малък кораб можеха да го прекосят, все едно че прескачат стобор. Единствената достъпна за веслото и кила вода се простираше край северния бряг. Все пак ширината на тази лента беше съмнителна за фрегата.

Като взе посока, Аян загреба равномерно, без да се уморява. Голяма, пустинна тишина го обкръжаваше. Мракът сееше тайнствени шарки, сиви, възбели петна се мяркаха в неговата дълбочина; червеникавата светлина на фенера безсилно оттласкваше тъмнината и тежестта на невидимото пространство; нелепи образи се тълпяха в полуосветената вода, безкрайна и зловеща. Аян се бореше с тревогата, еднотонният наплив на мислите го държеше в мъчително напрежение и сцени от последните дни се рояха в черната стена на въздуха, бегли като разкъсан сън. Той гледаше, мислеше и изведнъж, свила сърцето му, пред тъмните му тайни очи се откри безмерна пустота. Аян усети пространството, невидими пропасти го заобиколиха; заспалото лице на океана се издигна към зенита и студът на бездните стресна мисълта му. Той трепна. Далечен, проточен шум раснесе в тишината, като че зарева хоризонтът; глухо вълнение обхвана мрака, в ушите му зазвъня стремителният напор на кръвта. Всичко стихна.

Това беше, разбира се, халюцинация на слуха. Аян стана, отново седна, задъхан от безпокойство, и викна. Гласът му, звънко отразен от водата, уби призраците. Всичко взе обикновените си размери. Мирно проскърцваха колчетата, за които бяха вързани веслата, отляво лъхна въздух от брега. Един-два мига Аян мисли за октоподите със зелените, фосфоресциращи очи; за рибите, приличащи на привидение или кошмарен сън; за гигантските нарвали, за скатове, отвратителни като възглавница от хлъзгаво месо. Но това беше вече последният гърч на въображението. Той остави веслата, доближи фенера и извади портрета на жената.

Светлината се изплъзваше, менеше боите, движеше сенките и изглеждаше, че лицето на непознатата девойка бегло мени израза си и му се усмихва. Той се засмя; лодката, веслата, фенерът, пушката, скрита в кърмата, му се сториха удивително приятни, скъпи предмети. След като мушна в джоба портрета, Аян продължаваше известно време още да го вижда така ясно, както и в ръцете си. И както често се случва, когато безброй гласове в хор се надигат в душата — сложен и ярък момент, — обзе го силна необяснима радост. Той скочи, изпълнен от нетърпелив стремеж да се движи, вдигна веслото и го завъртя бясно над главата си.

„Шу-с-с... шу-с-с...“ — засвири въздухът; лодката с подплискване се клатеше от едната на другата страна. Аян седна,

остави веслото, лицето му се усмихваше, очите му блестяха от възбуда.

— Защо е тихо? — силно рече той и се засмя сам на себе си. — Море, викай!

Ехото на брега прокъртя тежко и млъкна. Желание да пропъди тишината, както пропъждат сънливостта, овладя Аян. Той каза високо, вслушан в гласа си:

— Ида, ида! Сам!

Лодката се приближи до брега, сводове от клони надвиснаха над главата на Аян. Той се хвана за тях и шумът на листата глухо пробягна над водата. И отново му се стори, че тишината го овладява. Тогава първите му дошли наум възгласи, обичайни в корабния живот, се понесоха звънко над пролива и стихнаха като трепет от крила на нощни, подплашени птици:

— Хей! Всички горе! Затегни фаловете, браса на фока, грота и фока в рифовете. Всички по местата! Готви куките!

Той млъкна, седна, взе веслата и силно удари по водата, пребледнял от тайна, гореща мисъл, дръзка като целувка на насилник.

V

— Ей сега ще се върна — рече слугата, щом забеляза, че Аян тръгна след него. — Почакайте.

— Мигар не е все едно? — възрази Аян. — Нали аз трябва да я видя, а не вие.

Лакеят сви устни. Погледът му изразяваше студено, почтително презрение.

— Ако не се шегувате — рече той, — а просто сте разсеян, поискайте от мене обяснения. Тук се чака. И ако изразят желание да ви приемат, още по-добре.

— Слабо ги разбирам тези работи — усмихна се Аян. — Идете, ако това е необходимо, но аз нямам време.

Той издържа още един изстрел на учудените, отлично дресирани лакейски очи и седна в ъгъла. Очакването го потискаше, дълбоки тръпки го побиваха; любопитство, неясни страхове, таен, сърдит свян и разсеяно, остро напрежение кипяха в главата му също като гроздов сок.

Той беше сам в светлата празна стая. Разноцветният стъклен купол, през който се процеждаше дневната светлина, леко променяше естествената окраска на предметите; сякаш сееше тънък цветен пращец. Мебелите от полиран сребрист габър бяха наредени край стените, тапицирани в светъл плат с изображения на цветя, разстлали на син фон островърхи листа. Подът беше мозайка от черни и розови арабески. В малкия, широко отворен, полукръгъл прозорец сияеше небето, кичестата зеленина на градината откриваше края на една каменна, попукана стена.

Всичко това беше ново, интересно и будеше сравнения. Най-големият разкош, на „Фитил“ беше кают-компанията, дето се намираха крадените бронзови свещници и няколко китайски кутии, в които от време на време хвърляха угарки от пури. Аян нетърпеливо въздъхна, очите му, приковани в завесата на вратата, изразяваха мъчително

нетърпение. Мисълта, че няма да го приемат, му се стори чудовищна. Тишината го дразнеше.

Времето си вървеше, никой не се появяваше; напрежението на Аян достигна онази степен, когато обикновеното нарушение на тишината от някакъв страничен звук е облекчение. Той леко тропна, после се изкашля. Различни предположения се въртяха в ума му. Най-напред помисли, че човекът, който се зае да доложи за него, не е тукашен и си е направил глупава шега, като си е отишъл най-спокойно в къщи. Тази мисъл го доведе до състояние на гняв. По-нататък реши, че може да се е случило някакво нещастие. Човекът със светлите копчета може например да е паднал, да си е ударил главата, да е изгубил съзнание. Най-сетне още едно, хвърлило го в цял вихър от представи съображение прониза Аян като електрически ток и го вдигна от мястото му: тук той е в капан. Светлите копчета са отишли в полицията. Но как са могли да узнаят кой е той?

Впрочем късно беше да се разсъждава. Аян извади револвера, сложи пръст на спусъка и с тихи прокрадващи се стъпки се приближи до вратата. Лицето му гореше от негодувание; вероятно появата на лакея в този миг щеше да означава пълно разчистване на земните сметки. Той дръпна завесата и видя една зала, която му се стори цял площад; в дъното ѝ се виждаше врата; проливен слънчев дъжд струеше весело от големите прозорци и пронизваше светлата пустота.

Сега беше необходимо, колкото се може по-бързо да изпълни поетото поръчение и да си отиде. Нищо не възпираше Аян да намери госпожицата, да ѝ връчи тежкия пакет и да се спаси, в краен случай дори през прозореца. Ако хора му преградят пътя, ще почне да се бие. Аян решително отметна завесата и бързо тръгна напред; стъпките на моряшките му ботуши отскачаха звънливо в пустотата; от вълнение той не различаваше добре подробностите; залата и нейната обстановка се сливаха за него в нещо голямо, невиждано, пъстро, стъклено, гравирано и златно.

Два пъти се подхлъзна. Това едва ли не го върна към старото предположение, че светлите копчета са си строшили главата. В следния миг право срещу него се запъти нейде откъм ъгъла млад, пъргав човек с лице, обрулено от вятъра, и остри, широки очи; костюмът му се състоеше от блуза, кожени панталони и пъстър пояс. Аян вдигна револвера, същото направи беззвучно приближаващият се

човек; и така стояха те два-три мига, докато Аян не видя огледалото. Озадачен и почервенял, той затърси с очи вратите, но те се бяха скрили, всички части на стените си приличаха една на друга, очите му се премрежваха от златистите рамки гледаха застиналите усмивки на пременени жени. Аян тръгна покрай стената — блесна пролука пред очите му; протегна ръка — беше врата, която се разтвори безшумно под натиска му.

Той тръгна почти бежешком — всичко беше пусто, никакви признаци на живот. Аян минаваше от стая в стая. Бясната тревога изпълваше мозъка му със смут и мъгла. Той не се спираше, освен веднъж, когато поразен от странния вид на белите и черни костени пръчици, подредени в края на един огромен, полиран черен сандък, поиска да ги вземе, но те се изплъзнаха от пръстите му и неочаквано тъжен звън прелетя във въздуха. Аян сърдито отдръпна ръка и трепнал, се послуша: звънът стихна. Той не разбираше това.

Миг на пълно объркване, на недоумение, на страшна самота проникна в душата му като тъпа болка. Той се спусна в малкия коридор, изтича в стъклената, пронизана от слънце галерия, отвори още една врата и се спря задъхан, скован от изненада, с внезапно отмаляло сърце.

VI

Стаята, в която той така стремително се втурна с револвер в едната ръка и тежкия пакет в другата, се отличаваше с необикновена жизнерадост. Бяло-розов раиран плат покриваше стената и придаваше на помещението прилика с вътрешността на огромен куфар; откъм слънчевата страна нямаше стена, заменяха я от пода до тавана редица стъкла в зелени, шестоъгълни рамки — това напомняше разрез на пчелна пита, с тази разлика, че вместо мед се процеждаше златна светлина. Стаята беше пълна с нея, тя заливаше всичко. Много свещници с виещи се растения закриваха долната част на стъклената стена; преплетени тропически цветя се спускаха от тавана, краищата им трепкаха като малки, невинни пипалца. В ъгъла, над бамбукова люлка, се люлееше на тънка халка качулат, малък папагал. В средата имаше маса, обкръжена с меки, белоснежни кресла, сребърен прибор за кафе искреше на слънцето.

Аян не различаваше нищо от това — той видя, че в рамка от светлина и зеленина се надигна живото лице на портрета; жената пристъпи към него, изплашена и бледа. Но в следния миг спокойна почуда се изписа по чертите ѝ — навик да се владее. Тя стоеше права, без да мърда, разглеждаше втренчено Аян със сивите си, големи очи.

— Вие сте — с усилие продума Аян. — Познах ви по портрета. Там имаше един човек, той каза, че ще отиде при вас да ви обади за мене. Смятам, че е предател. Минах много стаи, додето ви намеря.

— Скрийте револвера — рече девойката.

Той погледна дясната си ръка, заета с оръжието, и мушна револвера в колана си.

— Извадих го за всеки случай — рече той, — ние не се доверяваме на тишината. Наричат ви Стела — извинете, ако греша, но така каза бръснатият старец, който изпрати нещо в този пакет. Какво има там — не ми е известно. Може би ви изплаших, госпожице?

Младата девойка погледна насмешливо посетителя.

— Може би щях да се изплаша, ако бяхте дошли нощем, но сега е денем. Седнете и разкажете на какво се дължи вашето стремително посещение.

— Пед умря — рече Аян, силно смутен.

Аян съвсем си беше изгубил душевното равновесие — девойката го ослепи. Той гледаше и не можеше да откъсне поглед от лицето ѝ. Тя беше значително по-млада, отколкото на портрета; косите — с пепелява отсянка, заплетени в една разкошна плитка, се спускаха под бедрата ѝ; роклята, сива със сини шарки, закриваше плътно шията и ръцете; блестящите еленови очи под тънки, високо изписани вежди изглеждаха въплъщение на гордостта. Когато питаше, питаше цялото ѝ лице, а дясната ръка се приповдигаше с нетърпеливо, рязко движение.

— Пед умря — повтори Аян. — Никой не искаше да дохожда, тъй като настъпи безредие. Ако нищо не знаете, ще ви разкажа поред. Капитан Пед остави завещание и в него молеше някой да занесе на адреса вашия портрет.

— Вие сте луд — рече Стела с разширени очи. — При какъв капитан може да попадне моят портрет, миличък?

Аян пламна и побледня. Луд! Лицето му се сгърчи от страдание. Но той се съвзе, преди девойката да го прикани с ръка да се успокои. Когато взе да говори по-нататък, гласът му пресеква няколко пъти, преди да изрече дузина думи.

— Казвам ви какво стана, аз самият зная не повече от вас — тихо рече той. — Вие не бива да ми се сърдите. Дойдох и намерих бръснатия старец, който не знам защо ме гледаше така, като че съм го мушнал с нож в гърлото. Той ми предаде ей това, то е завързано, както си беше, и ми посочи вашия дом. Мисля, че не съм счупил нищо във вашите големи стаи, движех се по средата.

— Ако това е за мене, дайте го — рече учудено Стела. — Но аз решително нищо не разбирам.

— Ето вашия портрет. — Аян ѝ подаде малката, овална дъсчица. — Пазих я от водата и калта — додаде той.

Полунежна, полусурова усмивка проряза неговите мургави черти. Той не разбираше добре себе си в тези минути; онова, което ставаше, му се струваше сън. Стела взе портрета.

И тревожното, внимателно недоумение изчезна от лицето ѝ. Тя рязко се обърна; пепелявата плитка трепна и я шибна по ръката, която

изведнъж се отпусна, сякаш я бяха ударили. Когато отново погледна Аян, лицето ѝ беше съвсем бяло, устните ѝ нервно трептяха.

— Това е за мене ново. — Всяка нейна дума се отронваше отделно в слънчевата тишина на стаята. — Не ме гледайте с опулени очи — това не е ваша работа. Надявам се, че разбрахте? Дайте тук пакета.

Пръстите на Стела се плъзгаха безпомощно по него, конопена връв здраво стягаше възела.

— Ето нож. — Аян подаде кортика си с рогова дръжка. Девойката прие помощта без поглед на благодарност — вниманието ѝ беше погълнато от вързопчето. В нейните ръце ножът приличаше на детска тенекиена сабя, но при все това тънкото острие отпори платното и връвта с бързината на светкавица. Аян, обзет от любопитство, стоеше до нея и мислеше, че ръцете му биха сторили същото, само че по-бързо.

Вътре имаше голямо, черно дървено ковчеже; ключът стърчеше в дупката и щракна като че преди девойката да го хване. В същия миг дебела хартиена пачка повдигна капака на кутията и град от пожълтели листа се разлетя под краката на Аян.

Аян се наведе, събра няколко листа и се изправи, за да ги предаде на девойката, но Стела припряно четеше първия, който ѝ попадна под ръката.

— Стела — нерешително рече той, — аз ще събера всички.

Тя сякаш не слушаше. Като мачкаше и късаше пликите, пробягваше с очи по ту ситните женски, ту тромавите мъжки редове; почти върху всяко писмо имаше различни печати, като че някаква сила беше захвърляла ония, които ги бяха писали, от единия край на света в другия. Ала тя нямаше търпение да прочете, всичко; пък и прочетеното беше напълно достатъчно.

Известно време тя стоя, навела глава, като пускаше писмата едно след друго в кутията, сякаш искаше да свикне с факта, преди да вдигне отново лице. Неуловими като вечерни сенки, разхвърляни чувства се плъзгаха в нейните очи, устремени към пода, осеян с останките от миналото. Разтревожен, разстроен не по-малко от нея, Аян се приближи.

— Има още нещо в кутията — съвсем тихо, почти шепнешком рече той. — Вижте.

Без да отговаря, девойката взе кутията, сложи я на масата, преобърна я с нетърпеливо движение и почти веднага се разкая за това, тъй като едновременно с глухото изтракване на дървото покривката пламна от огъня на елмази, гранати, бисери и опали. Зелените очи на изумрудите се търколиха отгоре и потънаха в светлия, белоснежен блясък; най-много бяха елмазите.

Това беше последният, но вече сладък удар и Стела не издържа. Едри, неочаквани за нея самата сълзи на женско възхищение бликнаха от очите ѝ, лицето ѝ пламна от руменина. В състояние, близко до екстаза, тя прекарваше потреперващи пръсти по студените камъни, като се мъчеше да предаде на тяхното равнодушно великолепие цялата си безкрайна нежност към могъществото на скъпоценностите и тържеството на разкоша. Развълнувана до дъното на душата си не помалко от всяка жена в първия сладък и силен миг в прегръдките на избраница, Стела извика. Нейният звънлив, щастлив смях се разсипа по стаята, стихна и мълчалива усмивка докосна лицето на Аян.

Тя вдигна очи: съвсем близко, чужд и подозрителен допреди четвърт час, стоеше дивият, обгорял юноша, който нямаше още мустаци. Щастливо недоумение искреше в тъмните му очи, грижовно устремени към девойката. Сега той обичаше Пед повече от когато и да било: умрелият му се струваше благодетелен магьосник.

Стела не се сдържа. Ако не заговореше, щеше да ѝ стане тежко от потиснатата непреодолима нужда да се изкаже.

— Кой е бил баща ми? — попита тя. — Вие трябва да познавате Пед — това е името му. Но кой беше той?

— Пед ли? — Аян се отдръпна няколко крачки назад. — Ваш баща ли е Пед?

— Като че не сте знаели това. — Стела мушна ръце в съкровищата. — Стига сме играли на криеница. Вие сте идвали тук, в ръцете си държахте портрета на майка ми. Та престанете да лъжете. И така... Пед?...

— На вашата майка ли? — повтори Аян. — Как мога да зная това? Вие ме зашеметихте, вярвайте ми, не съм лъгал нито веднъж в живота си. В главата ми сега е също като в горски храсталак. Не знаех.

Очите му се срещнаха със сивите, надменни очи, но той не наведе глава. Сам търсеше обяснение, сякаш имаше право на това, и камъните на Пед ги свързваха. Аян чакаше.

— Вие... сте наивен — рече Стела, като помълча. — Сега, надявам се, знаете.

— Да, вие казахте.

Тя отново се обърна към масата — там беше магнитът, който обръщаше нейната глава. Папагалът рязко изкряска, неговият груб вик сякаш откъсна девойката от заплетените размишления. Решението, че ѝ е останало да каже още няколко неща и във всеки случай е по-добре да постъпи така, отколкото да даде какъвто и да е повод за сплетни — ѝ се стори разумно.

— Майка ми е била танцьорка — рече сухо тя, без да се обръща към Аян, — танцьорка в Рио де Жанейро. Вие знаете, там има разнообразно общество.

Аян кимна с глава.

— Пед се познавал с нея. Ако сте любопитен и това не е достатъчно ясно за вас — питайте.

— Няма какво да питам.

— Вярвам. Бихте ли седнал!

Аян седна. Девойката продължаваше да стои, като се докосваше с ръка до масата. След като веднъж му оказа доверие, тя не смяташе, че трябва да спре.

— Наричали я също като мене. Омъжила се. Този дом е на втория ми баща. Той е търговец на чай. Нарича ме дъщеря. Кой беше Пед?

— Пед беше капитан — рече Аян, потънал във водовъртежа на чувствата, от които му се струваше, че всички, кой знае защо, са длъжни да знаят онова, което знае и той. — Той умря.

— Това вече зная.

— „Фитил в барута“ не е търговска шхуна — усмихна се кротко Аян. — Ние понякога спираме китоловците, но с тях имаме големи разприавии. Пед предпочиташе пощата.

Стела се изправи.

— Това е твърде много за един ден — рече тя, като разглеждаше с любопитство Аян. — Вие... правите обири ли?

— Ние вземаме най-подходящото — отговори, като помълча, Аян. — Не попадаме така често на пари, но копринените и чаените транспорти също са изгодни.

— Млъкнете! — викна Стела, като се разхождаше из стаята. — А въоръжени кораби... военни?

— Силата е на тяхна страна — въздъхна Аян. — И ние също губим хора — додаде той, — не мислете, че всички се предават като зайци в капан.

— Така значи, там, на масата... — Стела се приближи до ковчежето. — Не мислите ли, че станаха по-тъмни след разказаното от вас?

— Пед много ви обичаше — възрази Аян.

— Вие знаете ли това?

— Да.

— Говорил ли ви е за мене?

— Нито веднъж.

— Откъде тогава знаете това?

— Стела — рече Аян, — могъл ли е да не ви обича?

Девојката се усмихна. Пред нея в светлината на слънцето така, както преди четвърт час, блестяха елмазите и не бяха нито по-тъмни, нито по-лоши. Тяхното минало беше изгоряло в огъня на собствения им блясък.

Най-сетне съзерцанието умори девојката, тя се изправи пред Аян.

— Как се казвате?

— Ай, още — Аян.

— Какъв сте?

— Матрос.

— Аян, разкажете ми за вашия кораб и за моя... Пед.

VII

С объркани, заплетени думи, които се препъваха една о друга като хора в стремително тичаща тълпа, Аян разправи всичко, което по негово мнение можеше да интересува Стела. Тя не го прекъсваше, понякога само кимаше с глава и удряше с носа на обувката си по пода, когато той спираше.

Аян започна с Пед, но скоро и неусетно за себе си разказа всичко. Какво искаше да каже? Чуйте песента на дивака, който плува призори надолу по голямата река. Той кръстосва веслата и мисли гласно с ниски, гърлени ноти. Мислите му са цветисти и безредно натрупани една над друга; споменал изоставената стрела, той я забравя, за да въздаде хвала на цъфтящото дърво. Аян говореше за смъртта под куршумите и смъртта изглеждаше незначителна като обикновена контузия; за поправянето на подвижния такелаж, за поливането на палубата с вода през горещините. Той спомена за знойния торнадо, пътьом засегнал пълното затишие; за призрака на негъра, за нещастията, които котките носят на кораба, за изкуството да се лавира срещу вятъра, за ползата, която принася пепелта на раните, за огньовете в морето, за корабите призраци. Мъртвото вълнение, страничното и киловоото люлеене, нощните сигнали, хвърчащите риби, товаренето на багаж, магнитните бури, когато стрелката на компаса играе като бясна — всичко в думите му беше здраво и ясно като прясна орехова дъска. Той говореше за схватки, дето хвърлят полуживите зад борда, стрелят, псувайки, и остроумничат, като затисват дупката в гърдите си. Тутакси, сякаш избърсвайки кръвта, разказът премина към бриза, пасата, мистрала, остиндийските циклони, тишината на океана и изтощителната тъга на зноя. Утринните и вечерни зари, примамките на бурята, рифовете, които разрязват кораба както бръсначът вестник.

Аян се спря, когато Стела стана от креслото. Морският живот, мернал се пред нея, избледня, угасна, премина в купчина елмази. Девойката се приближи до масата, ръцете ѝ се раздвижиха, ту се издигаха към лицето, към шията ѝ, ту отново се спускаха за нови

украшения. Тя се обърна, блеснала от скъпоценности, с пламнало, преобразено лице.

— Всичко е тук — рече високо Стела. — Всичко, за което разказахте, е на мене.

Аян стана. Девојката мъчително го привличаше. Страдащ, възхитен, той шепнесе нещо с напукани от внезапен вътрешен огън устни, бял като платно. Вътрешната борба беше извън силите му. Той взе ръката на Стела, бързо я целуна и я пусна. Тази целувка напомняше ухапване.

Стела не помръдна, дори не трепна. Твърде странно беше всичко в този тих слънчев ден, за да се разгневи на грубото преклонение, от когото и да изхождаше то. Само веждите ѝ се приповдигнаха леко над снизходително усмихнатите ѝ очи: мъж беше целунал ръката ѝ.

— Момче — рече тя и главата ѝ се обърна със същото движение, както след няколко дни в гостната стая сред обществото, — харесвам ли ти?

— Аз целувах портрета — рече глухо Аян. — Мислех, че си ти.

Девојката се разсмя. В същия миг я сграбчиха чифт железни ръце; съвсем близо, над ухото, вълна от топло дихание изгори кожата ѝ, а в спящите, полудетски, нещо молещи, някому изпращащи закани очи гореше такова отчаяние, че имаше минута, когато стаята заплува пред очите ѝ и остър уплах люшна тялото ѝ; но в следващия миг всичко застана твърдо, както преди, на мястото си. Тя се изскубна.

Настъпи мълчание, дълго като столетие. Папагалът силно скърцаше, като се обръщаше в халката. Аян шумно дишаше, мъката му беше огромна, безмерна; бясна, свенлива усмивка трептеше на лицето му. Думите, които чу, бяха троснати и сухи като вик на конник, препускащ по улицата.

— Идете си веднага! Вън!

Аян постоя известно време, без да мръдне, като че не разбираше смисъла на казаното; после, без да разсъждава, разтреперан от гняв; поднесе дулото на револвера до слепоочието си. Той действуваше несъзнателно. Оръжието, изтръгнато от малката, но силна ръка, полетя към стената.

Той вдигна очи, пълни със сълзи, и те като с мъгла застлаха лицето на девојката. Стаята се люлееше от една страна на друга.

— Аян — рече меко девойката; спря се, като размисляше как да продължи, и изведнъж простата, доверчива, силна душа на юношата несъзнателно я насочи по верен път. — Аян, вие сте смешен. Друга би ви обърнала гръб, аз — не. Идете си, глупави разбойнико, учете, станете образован, голям хищник, капитан. И когато стотици хора ще треперят само от една ваша дума, елате. Повече няма какво да ви кажа.

И тозчас радостна усмивка отвърна на думите ѝ — толкова малко трябваше, за да пламне барутът.

— Аз вече мислих за това — рече тихо Аян. — Вие няма да се срамувате от мен. У нас всичко е с главата надолу. Аз познавам кораба не по-лошо от горделивеца Харви. Научих се да разбирам картите и да боравя със секстана. Ще дойда.

Нещо подобно на жалост трепна в очите на Стела. Тя се наведе и лекото докосване на устните ѝ опари челото на Аян.

— О! — само рече той.

— Идете си! Идете си!

Като се олюляваше, Аян отвори вратата. Девойката-сън гледаше замислено лицето му, изпълнено с благодарност. Подчинявайки се на нещо тайнствено, той влезе в галерията, току-що преживяното лежеше в душата му като мъчителна, сладка тежест. На прага се обърна, последните казани от него думи дишаха безгранично доверие:

— Ще дойда!

VIII

От крайморската железопътна гара до затънтеното място при каменливата урва на брега, където беше скрита лодката, Аян вървя пеша. Той не чувствуваше нито умора, нито глад. Като че беше хапнал нещо — някаква царевична питка с мед, купена от сергия. Но не беше сигурен.

Когато взе веслата, отблъсна лодката и плавното люлеене на вълните отнесе назад брега, тъга, напомняща самотата на ранен в пустинята, хвърли върху лицето му сянката на болезнена мисъл, устремена към града. Навремени му се струваше, че дълго, в жегата е спал нейде на припек и се е събудил с болка в гърдите, защото сънят е бил прекрасен и нежен и виденията, пълни с любовна мъка, са минали покрай леглото му, а той се е събудил в знойната тишина на пладнето сам. Всичко, както си беше, живо с ярката острота на действителността, неотстъпно се носеше пред очите му, заблестели от съсредоточената светлина на волята, насочена в една точка.

Морето димеше, вечерната мъгла на брега, разкъсвана от поривите на вятъра, забулваше Пролива на бурите със синкав воал. Вълнението се засилваше: полегати, тъмни вълни с равномерен въздушен шум се търкаляха в пространството; бяла дантела припламваше по гребените им и чезнеше в растящата тъмнина.

Стиснал зъби, Аян работеше с веслата. Лодката се гмуркаше, поскърцваше и трепереше, понякога сякаш се замисляше, задържаше се на гребена на вълната и с плясък се спущаше надолу, като го подхвърляше. Светлината на фенера мигаше смутено в тъмнината. Вятърът въздишаше, пееше и се въртеше на едно място, свиреше жално в ушите; в мрака се блъскаха безкрайните отряди от въздушни същества с плът от студ: техните влажни, опръскани от морето плащове шибаха Аян в лицето и ръцете.

Разтревоженият матрос престана да гребе. Брегът беше близо, но на това място представляваше по-голяма опасност от воденичен улей, защото най-малко на половин миля тук се простираше гол, отвесен

камък, пресечен от пукнатини. Той отново грабна веслата, бързайки да отмине скалите. Опасността го пришпорваше; приведен, опрял крака, Аян гребеше и веслата се огъваха в ръцете му, окаменели от продължителното усилие. Понякога, подхвърлен от силен тласък, той трябваше да клекне, за да запази равновесие; сядането след това на скамейката му се удаваше само благодарение на инстинкта, който ръководеше движенията. Наоколо бушуваше въздухът; ням смут беше обхванал пролива; вълните се мятаха като тъмно стадо, подгонено от паника по време на пожар. Това беше щорм.

Мина някое време и вятърът промени фронта си. Сега той връхлетя откъм брега; извънредно силно странично люлеене разтърсваше ладийката на Аян, по-лека от празен чувал; играеше си с нея, наклоняваше я наляво и надясно и тогава някое от веслата безсилно удряше на халос. Морето се опияняваше; пароксизмът на яростта разтърсваше морската бездна, побесняла от дългото спокойствие. Неясни гласове се зовяха във въздуха; сякаш природата беше загубила разсъдък, сляпото ѝ възмущение преминаваше в пристъп на ридание и воплите се сменяха с дълъг, буен рев на побъркан.

Лодката стремително се носеше встрани. Вълните, които сега идваха откъм брега, я отблъскваха с тласъци, както кракът отритва срещнатия предмет. Аян се превърна на слух, инстинктът стана зрение, борбата се водеше пипнешком. Той вдигаше веслата, както воин вдига оръжието, и отбиваше удара с цялата сила на мишците си в оня миг, когато тъмнината го заплашваше с унищожение, без да вижда нищо, като четеше в глухия, стремителен водовъртеж на стихията с вътрешните очи на душата си. Той налучкваше, изпреварваше, нанасяше удари и ги отблъскваше; залагаше и прибираще назад, играта свършваше наравно. Вълните го люлееха, блъскаха го в борда, издигаха го нависоко, стоварваха го надолу, подхвърляха го. Солени, шибаци го в лицето пръски, цели парцали вода, откъснати от щорма, го удряха по главата и тялото, мократа дреха спъваше движенията му, лодката доби лекотата на изплашен, преследван от хайка човек, който се мята насам-натам.

Ослепителен виолетов процеп разпука тъмнината и нощта потрепера — гръмотевица оглуши земята. Панически дълъг грохот ръмжеше, търкаляше се, реवेशе, чезнеше. Отново студеният пламък на

светкавица накара Аян да затвори очи; когато ги отвори, той виждаше все още в беснеещата тъмнина обляния от мигновена светлина пролив, превърнат в непрекъсната оргия на пяна и водни пропасти. Вълна издигна лодката, захвърли я, изтръгна едното весло. Аян трепна.

Морето взимаше връх над него. Сега можеше съвсем да не се съпротивлява, играта отиваше към своя край. Той беше като че окаменял, замръзнал, зашеметен от случилото се. Можеше само да чака, да се възмуцава, да изпадне в отчаяние, да вика, да безумствува.

Глух гняв изпълни душата му. Той се вкопчи в борда и хвърли останалото весло на дъното на лодката. Смяташе, че е унижение да се бори по-нататък, смешен опит да обуздае табун коне. Не искаше да показва на врага смущението си. Само мисълта, че океанът може да се зарадва от уплахата му, от жалката му защита с голи ръце — го доведе в състояние на свирепа ненавист. Той презираше морето, което нападнаше него — едничкия — с цялата сила на водната си армия. Смъртта не го плашеше — напротив, обезоръжен, той би отхвърлил без колебание пощадата, за да не подлага на унижение живота, подхвърлен му като милостиня. Пригответи се да плюе в лицето на тържествуващия победител. Спокоен, доколкото това бе възможно, Аян викна:

— Плюскай! Задави се! Куче! Вързано куче!

Облян във вода, измъчен, той обсипваше пролива с презрителни псувни, с дръзки оскърбления, гавреше се, като измисляше най-хапливи, обидни думи.

— Подъл страхопъзльо!... Виеш като хиена!... Корито на акули, оплюто от моряците!... Плаши децата и бабичките, продажна твар, Юда!

Отново падна светкавица, нейната измамна светлина озари пространството. Ударите на гръмотевицата следваха един след друг; внезапен тласък подхвърли лодката. Аян падна. Когато стана, той чакаше незабавно пробив в лодката и смърт. Но лодката се носеше в мрака, както преди: рифът беше се плъзнал само по нея, без да разчупи дървото.

— Плюскай, де! — повтори с презрение Аян.

Той се изправи в цял ръст, като едва се държеше на крака. Все по-често проблясваше светкавица; това беше вече почти непрекъсната, трепереща, режеща очите светлина от нажежени,менящи извивките си

пукнатини, неуловими и резки. Отпред една канара гледаше право към лодката. Тя се понавеждаше малко над водата като бик, наклонил глава за яростен удар. Аян чакаше.

И изведнъж някой, може би въздухът, може би самият той, рече спокойно и ясно: „Стела“. Матросът се наведе, веслото се люлееше в ръцете му — сега той искаше да живее напук на пролива и на рифовете. Светкавици осветяваха битката. Аян старателно, напрегнато измерваше с поглед малкото разстояние, което се съкращаваше с всяка секунда. Струваше му се, че не той, а рифът се движи срещу него със скокове, издига се и се гмурва.

Враговете се счепкаха и се разделиха. Мярна се хлъзгава, проядена от водата каменна глава; веслото с трясък, със силата на отчаянието се блъсна в рифа. Аян се люшна и в същия миг кипналото от пяна пространство отнесе лодката настрана. Тя потрепера, издигна се на гребена на вълната, преобърна се и се втурна в тъмнината.

— Стела! — викна Аян.

Конвулсивен смях го разтърси. Той захвърли греблото и седна. Какво стана по-нататък с него — не помнеше; съзнанието му се притъпи, слабите, болезнени усилия на мисълта доловиха още шумоленето на дъното, което се удряше в плитчината, сухия въздух на брега, затишието; някой, може би той, се движеше по колене във водата, мека тиня теглеше ходилата му... Горски шум, мокър пясък, безсилие...

IX

Аян разтърка очи в пустинната тишина на утрото, мокър, замаян и отслабнал от скорошната умора. Раменете му бяха отекли, боляха го; съзнанието скиташе в мъгла, сякаш невидима ръка през цялото време се опитваше да скрие от неговия поглед тихия прибор, синия проход на залива, където стоеше „Фитил в барута“, и яркото, живо лице на миналите денонощия.

Аян стана, събу се, походи малко назад и напред по стопления пясък на брега, който галеше капналите му ходила, поразтърка се и напълно се съвзе. Наблизо се чернееше наляната с вода, оголила своя кил лодка; вълнението я люлееше, сякаш морето се беше спряло замислено над нея, без да знае какво да прави с този неугледен предмет. Проливът наподобяваше спокойните ангелски очи на изневерила жена; той беше притихнал, замрял и просветлял, поглаждаше със сребристи езици жълтия пясък като разсъдлива, важна котка, която извършва утринния тоалет на котетата си.

Матросът огледа лодката, дупки нямаше. Пушката заедно с оцелялото весло се търкаляше на дъното, оплетена в набъбналото от вода въже; цевта беше пълна с пясък и тиня. Аян извади куршума, проми цевта и изкара лодката надълбоко. Той бързаше; заедно с него, без да го оставя нито секунда, ходеше до колене във водата високата градска девойка.

Тя го следваше. Той вдигаше очи и се усмихваше на влажния, искрящ морски въздух; пустотата му напомняше току-що наведен, ням поглед. Погледът беше неин; в тези еленови, изпълнени до краищата с живот очи, скрити от далечния бряг, имаше желание и обещана чудесна награда. Човекът, който дръзнеше да разколебае вярата на Аян, би бил убит веднага, на място, както ръката сплесква комара.

Лодката, сякаш събудена, се разлюля под краката му; Аян гребеше прав, с едно весло. Рифовете останаха назад, отпред лежеше океанът, отдясно — тебеширените урви, наподобяващи купчини бели овце, скриваха залива. Той плуваше с ясно лице, като отгребваше

уверено водата, която до неотдавна го беше заплашвала със смърт, и в този миг нямаше предел силата на неговото желание да се хвърли в битката на душите, в продължителни скитания, където с всеки час и ден би растяло в неговото младо сърце желязото на властта, а словото би звучало като непоколебима песен, със сила, удесеторена от вниманието. Той се приближаваше към шхуната като повелител в грабежа и юначеството, млад, нетърпелив, с душа, изгорена от беззвучна музика, от спомен и надежда.

Аян кипеше, кипеше слънцето в небето; закипяла и разсвирепяла, водата плискаше. „Хо-хо!“ — викна матросът, когато разстоянието между него и шхуната, останала на предишното си място, се съкрати до един кабелт. Той дишаше учестено, тъй като гребането с едно весло не е лека работа, и викна, сигурно по-слабо, отколкото трябваше, защото никой не се показва на палубата. Аян набра въздух и отново весел, нетърпелив вик огласи залива:

— Ехей! Спусни стълбата! Свой!...

Лодката се допря до кораба. Мръсният борд на шхуната, изпонадупчен от стари изстрели, дремеше кротко; дремеха и мачтите, сънливо блестяха стъклата на илюминаторите; ленивата, проскърцваща тишина на стария кораб дишаше скръбно спокойствие, самота на пътник, който почива в запусната столетна градина, дето счупените пейки са обрасли в мъх и жълтият мрамор на вечерите тъне в шубраци. Аян викаше:

— Ей, на шхуната! Харви! Сигби! Родек! Който и да е, пуснете стълбата, де! Момчета!

Върху лицето му легна сянка, той рече тихо, сякаш се обръщаше към себе си:

— Те спят. Забравих, че момчетата са без работа.

На него не му струваше нищо да се покатери на палубата с обикновени железни котки. Той се изкачи, завърза въжето, за да не отнесе водата лодката, и се приближи до кубрика. На стълбата се спря, като съобразяваше с какво да задоволи законното любопитство на другарите си, и си спомни мръсната кантора на бръснатия старец, за който говори на Стела.

„Да — мислено си рече той, — имах работа със стареца, нея я нямаше. Старецът взе портрета — аз се върнах.“

Като се усмихваше отнапред на възгласите и въпросите, Аян слезе в кубрика. Отначало в полумрака на помещението той не повярва на себе си, като примижаваше и се оглеждаше с широко разтворени, тревожни очи, но тутакси се убеди, че няма хора. Кубрикът беше загубил вида си на обитавано място. Леглата, останали без одеяла, се точеха сиротни пред Аян; по пода имаше боклук, въжета, парцали, угарки от свещи, празни тенекиени кутии; изчезнали бяха чувалите с имуществото, дрехите, окачени по стените, оръжието. Няма занемареност и мъка гледаха от всяка пролука, от широко отворените сандъци, от мъждиво осветения люк...

Поразен, Аян се мъчеше да разбере нещичко и не можеше. Една-две минути търка разсеяно ръце, блуждаеща усмивка кривеше устните му. Това беше мигновено, тревожно вцепенение, в което няма място нито за разсъждение, нито за догадки — той се слиса. Поизплашен малко, Аян излезе на палубата. Както преди, тук нямаше ни една душа. Той забърза към каютите с надежда да намери Редж или Харви, пътьом надникна в кухнята. Тук всичко се търкаляше неприбрано, изсъхнали петна от помия пъстрееха по пода; студеното желязо на печката изгори ръката му с мъртвешки досег; разваляше се и гъмжеше от мухи месото, засегнато от жегата. Престилката на Сет висеше на гвоздеа, като че готвачът току-що е излязъл, веднага ще се върне и апетитно ще заудря с острия нож по дъската.

Първото, което спря изведнъж Аян и го насочи към револвера, беше трупът на Редж. Мъртвият лежеше под бизана и явно беше почнал да се разлага, тъй като отвратителна, сладникава миризма идеше от неговото лице, над което се наведе Аян. По шията му, простреляна с куршум от пушка, бяха се издули червеникави мехури; лявото му, примижало око белееше мъждиво; пръстите, сгърчени от агонията, изглеждаха изкълчени. Беше без шапка, полуоблечен.

Аян бавно се отдалечи, закрил лице. Той се движеше полека; глупава, жестока болка раснеше у него и го изпълваше с отчаяние. Матросът премина на кърмата: той се спусна в каютата с риск да види смъртта в пълния ѝ разгул, редиците от трупове, разхвърляни по пода. Огледа се: синята тишина на залива го поободри малко.

Като се вслушваше във всяка своя стъпка, Аян напусна последното стъпало на стълбата и тръгна към каютата на Харви. Вратата не беше затворена. Полека я откряхна, вкамени се, докато

шареше с очи, и трепна от радост: от леглото, сякаш не го познаваха, към него гледаха тежките, стоманени очи на щурмана.

— Харви! — пошепна юношата и дойде по-близо. — Харви!

Щурманът отвори уста, размърда устни. Първият му опит да заговори беше несполучлив. После — и личеше си, че това му струва грамадно напрежение — Харви изхърка:

— Момче!... Ай... С две думи: всички си отидоха. Умирам, ранен съм до сърцето... В същност аз бях глупак... аз и Редж... ние бяхме врагове... но не...

Той простря ръка, почеса брадичката си о одеялото и продължи:

— Чакалите се разбягаха, Аян. Аз и Редж се възпротивихме: знаеш, в нашия занаят е късно да търсиш друго пристанище. Пък и Пед умря... Не можах да изберат ново гърло... стадо! Още този ден, когато замина, се скараха... Кристоф отиде при Пед... застреля го Дженър. Не мога да разказвам, Ай, нещо ме стиска за гърлото... и ме щрака в гърба... Но ето на... ти ще разбереш всичко... решиха да се делят, подкокороса ги Сигби. Шхуната е празна. Ай... отидоха си... Всички си отидоха...

Харви млъкна, острите му, изпити черти изразяваха невероятна ярост.

— Дай ми вода! — кротко рече той.

Аян му подаде оловната чаша. Раненият изля половината на одеялото; гърлото му потреперваше конвулсивно. Аян попита:

— Кога стана това, Харви?

— Снощи. Те всички... ще се съберат... Един... на „Приятели“... Разбра ли?

— Да.

— Разкажи ми... — захърка Харви. — Впрочем.

Той се задави, склопи очи и престана да мърда. Аян седна, подпря глава на ръцете си; раменете и шията му потреперваха тежко, това бяха беззвучни, сухи ридания. Харви, изглежда беше заспал. Усилията, които беше направил, бяха отнели цялата енергия на угасващото, простреляно тяло.

— Стела — рече Аян по-тихо от дишането на ранения. — Какво да правя по-нататък?...

Мина може би половин час; дошъл на себе си, с мъка в душата, той внимателно разглеждаше щурмана. Желанието да бъде изслушан,

да предаде част от тежестта, па макар и на един полужив, страдащ човек, го изпълваше с бързия огън на думите; той рече:

— Харви, знаете ли, че и на мене ми е също така тежко, както на вас... Аз... с мене се случи, но вие нищо не знаете... Аз можех да бъда щастлив, Харви!...

Той млъкна, отвърна му тишината.

— Харви — рече той, като се изправи, — аз мога да ви бъда полезен. Аз ви обичах и вас, Харви, но от мене нямаше да се разбягат — така си е. Бих ги държал под своята власт, както се държат сюррия кучета. Харви! Ще наскубя шарпия и ще превържа раната ви. Освен това вие сигурно искате да хапнете. Кой ви рани?

Той протегна ръка и докосна рамото на щурмана. Харви мълчеше. Аян го побутна, после се наведе и допря ухо до гърдите му — всичко беше свършило.

— Сбогом, щурмане! — рече матросът. — Сега аз съм едничкият жив тук. Сбогом!...

Като се качи на палубата, той намери малко провизии — сухари, сушено свинско месо — и се доближи до борда. Лодката, клатейки се, удари с кърмата си шхуната. Аян заслиза, но изведнъж, недокоснал още с крак дъното, спомни си за нещо, бързо се покатери обратно и отиде в кают-камерата, дето се намираха буретата с барут.

Когато я напускаше, остави след себе си тънък пушек на фитил.

— Ти ще оправдаеш името си — сърдито, но като се владееше, каза той. — Хвърквай!...

На брега Аян остави лодката и се изправи. Дремецният самотен кораб тъмнееше стройно в лазура. Мина минута — и небето се разтърси от гръм. Голяма пенлива вълна стигна до брега, лизна краката на Аян и бавно, като кръв от побледнели бузи, се върна в родната си глъбина.

— Проливът ме измами — рече юношата, — затова ли се спасих, за да заповядвам на трупове? Но това не може да бъде!

Той се засмя. Беше същият странен, гърлест смях на жизнена упоритост.

— Ще дойда — рече той, изпращайки усмивка на север, — ще дойда. Аз си имам една песен — моя песен.

И той се запъти към населените места, като си тананикаше полугласно:

*Дай, стопанино, моята сметка завчас:
с твоя кораб не свършва света.
От платна и кормило разбирам и аз,
както други — от други неща.
Не един клипер, строен и боен фрегат
от дете ме е още люлял.
Океанът е моят по-възрастен брат,
аз със вантите съм си играл.*

Той си тръгна.

Умирайки, самотен, той ще каже същите, пълни с нежна вяра и
тъга, непоколебими, силни думи:

— Ще дойда!...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.